

Commentaar Studie zoekgebieden en spelregels Grootschalige energie-opwek Dalfsen

06-12-2021

De Ruimtelijke kaders grootschalige duurzame energieproductie omvat twee onderwerpen – de inhoudelijke keuze van de zoekgebieden en de manier waarop plannen vorm zouden moeten krijgen. Over het geheel genomen een goed stuk, maar we hebben wel wat kritische kanttekeningen.

Inhoudelijke keuzes

De Dorpen van Morgen hebben uitdrukkelijk niet willen kiezen voor bepaalde zoekgebieden; dat is aan de Raad. Wat betreft de inhoudelijke keuze voor de zoekgebieden kent het rapport wel een aantal omissies die we graag nader ingevuld zouden willen zien.

In de studie staat niets over welke gebieden hersteld zouden kunnen worden, mogelijk met behulp van de revenuen van grootschalige energieproductie. Er is goed naar het landschap gekeken en het kan het draagvlak voor grootschalige energieproductie vergroten als ook zou worden aangegeven waar de landschappelijke kwaliteit versterkt kan worden.

Ook is de opgave en energiemix tot 2050 nog niet duidelijk (1 tot 11 windmolens?) Daarbij komt dat de studie naar de energievraag in relatie tot warmtevisie naar verluidt pas in februari 2022 komt. Hoewel urgent, lijkt een definitieve keuze van zoekgebieden ná het uitkomen van deze studie zinvoller dan nu een keuze te maken, die wellicht volgend jaar alweer achterhaald is. Dat voorkomt onzekerheid bij inwoners (eerst geen zoekgebied, later wel) en voorkomt dat opnieuw lastige keuzes gemaakt moeten worden.

In het scenario spreiding lijkt te weinig ruimte voor de opgave, en de vraag is of deze keuze dan realistisch is. Ook is een vergelijk tussen de maatschappelijke kosten van spreiding en concentratie niet gemaakt.

De Gemeente moet zuinig zijn op de ruimte en de invulling laten afhangen van de opgave en niet van het aanbod. Nu lijkt iedere initiatiefnemer die een passend plan maakt, dat in principe ook kan uitvoeren, zonder dat plannen worden afgewogen en alleen de beste tot uitvoering mogen komen. Daarbij ontbreekt ook nog een tijdspad.

Verder willen we hierbij aangeven dat kleinschalige energie-opwek buiten de zoekgebieden zou kunnen worden overwogen voor zover deze rendabel kan worden ontwikkeld (bijvoorbeeld max 5 ha zon). Daarnaast geven we in overweging dat cable-pooling met de windmolens van Nieuwleusen Synergie in de huidige keuze van zoekgebieden niet of nauwelijks rendabel mogelijk is. Gezien de schaarste op het stroomnet vervalt daarmee wellicht een kans om snel wat te kunnen doen.

Spelregels

De manier waarop plannen tot stand komen, de spelregels, komen er bekaaid af. Er is te weinig aandacht aan besteed en er worden politieke keuzes gemaakt die bij de criteria voor de zoekgebieden juist zo nadrukkelijk buiten het rapport zijn gelaten. Zo wordt gesteld dat iedereen initiatiefnemer kan zijn. Uitgangspunt is dan het initiatief en niet de opgave. En de opgave ligt niet alleen in het grootschalig opwekken van energie, maar ook in het versterken van de leefomgeving.

De definitie van lokaal eigendom wordt onvoldoende uitgewerkt. Het gaat niet alleen om individueel financieel participeren maar ook om proceseigenaarschap en versterking van de leefomgeving van velen. Naast compensatie voor de lasten die de directe omgeving draagt, moeten rekenen ten goede komen aan de gemeenschap en niet (alleen) aan zij die geld kunnen inleggen. Participeren in de vorm van geldinleg dat geld oplevert is volstrekt onvoldoende. Zaken als landschapsherstel, biodiversiteit, mobiliteit en circulariteit zouden veel meer op de voorgrond moeten staan - wensen uit de directe omgeving smeden tot een omgevingsplan waar ook de rest van Dalfsen iets aan heeft; waar grootschalige energie opwek onderdeel van is in plaats van andersom.

In de studie wordt voorgesteld het gebied een omgevingsplan te laten maken onder regie van de Gemeente, waarna om het even wie iedere initiatiefnemer aan de slag. Onbekend is waar externe partijen hier al de sterkste uitgangspunt hebben (grondcontracten, cable-pooling, financiële middelen). De participatie dreigt te worden overgelaten aan initiatiefnemers met een afvinklijstje, waarbij veel conflicten kunnen ontstaan over de verdeling van de rekenen (zoals elders in Overijssel al vaak gebeurd).

Maar het kan anders: Wij stellen voor de Gemeente tenders te laten uitschrijven op basis van de gewenste hoeveelheid op te wekken energie, de energie-mix en de omgevingsplannen (zoals in Haaksbergen al is toegepast). Uit de inschrijvingen kun je de beste voor Dalfsen te kiezen. De ontwikkeling en uitvoering zou dan minimaal steeds voor de helft (maar bij voorkeur 100%) in handen moeten zijn van het Gemeenschappelijk Energiebedrijf. Externe initiatiefnemers en ontwikkelaars met grond- of kabelposities dienen zoveel mogelijk buiten de deur of aan de zij-lijn te blijven – elke euro die een externe ontwikkelaar opstrijkt kan niet aan de gemeenschap ten goede komen.

Dank voor uw aandacht

Namens de Dorpen van Morgen,
Gerard Brakkee